

ERZGEBIRGE
DIE ERLEBNISHEIMAT

ZDAŘ BŮH, SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ!

Na cestách hornickým regionem Erzgebirge/Krušnohoří

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

Jdylícká krajina, jedinečná říční údolí ...

... a malebné vesnice podél německo-českých hranic mají svůj původ ve více než 800leté historii hornictví, kterému Krušnohoří vděčí za své bohatství, název i hospodářský význam. Od června 2019 je hornický region Erzgebirge/Krušnohoří na Seznamu světového dědictví UNESCO. Tato památka světového dědictví se skládá ze 17 saských a pěti českých komponent. Pouze spojením všech těchto komponent opodstatňuje jeho výjimečnou a univerzální hodnotu. Společně reprezentují hornické historické dědictví regionu, v zastoupení mnoha dalších hornických památek. Naše památka světového dědictví se skládá z více než 400 jednotlivých objektů. Ne všechny objekty jsou však turisticky využívány, ani nemají pravidelně otevřeno. V této brožuře najdete přehled muzeí, dolů, výstav apod. v hornickém regionu Erzgebirge/Krušnohoří spolu s jejich pravidelnou otevírací dobou.

Další otevírací doby a termíny různých akcí najdete na adrese:

www.erzgebirge-bewegt.de oder www.erzgebirge-tourismus.de

1. TÝDEN V ČERVNU

Zážitkové hornické dny ke dni německého světového dědictví!

Během tohoto víkendu je možné výjimečně nahlédnout za jinak zavřené dveře, vychutnat si speciální prohlídky dolů a muzeí i důlní prohlídky v hornickém regionu Erzgebirge/Krušnohoří. **www.erzgebirge-tourismus.de/bergbauerlebnistage**

TIRÁŽ

Vydavatel:

Tourismusverband Erzgebirge e. V.
Adam-Ries-Straße 16
09456 Annaberg-Buchholz
Tel. +49 (0) 3733 18800-0
Fax +49 (0) 3733 18800-20
info@erzgebirge-tourismus.de
www.erzgebirge-tourismus.de

Grafická úprava / sazba: BUR
Werbeagentur GmbH, www.
bur-werbung.de

Fotografie a autoři ©:

Titulní fotografie: 360grad-team,
Marienberg
S1: jenskuglierverlag@aol.com | S2:
Greg Snell Photography; Dirk Rückschloß
- BUR Werbeagentur GmbH | S6:
Buriy - stock.adobe.com | S10-11:
Photoron | S13: Dirk Rückschloß - BUR
Werbeagentur GmbH; Touristinformation
Jáchymov | S15: Greg Snell Photography
| S16-17: WFE GmbH | S18: Dirk
Rückschloß - BUR Werbeagentur GmbH
| S19: BLEND3 Frank Graetz | S20-21:
Fotoatelier Schmidt Olbernhau, Kristian
Hahn | S23: Dirk Rückschloß - BUR
Werbeagentur GmbH; Leist-Lights;
Michael Bader | S24-25: Greg Snell
Photography | S27: Wolfgang Thieme;
René Gaens Fotografie | S28-29: Wolf-
gang Schmidt | S30: Lars Rosenkranz |
S31: R.Iser Photography | S32-33: Judy
Seidel | S35: Stadt Altenberg; 599media
P. Schmidt; Studio2Media | S36:
Studio2Media

Obsah

Světové dědictví s tradicí a vášní

Strana 2–3

Komponenty světového dědictví

Strana 4–7

Orientační mapa

Strana 8–9

Světové dědictví s duchem hor

Strana 10–15

Světové dědictví s cestou do hlubin

Strana 16–19

Světové dědictví s velkým ohlasem

Strana 20–23

Světové dědictví se soustružením

Strana 24–27

Světové dědictví s hornickou taktovkou

Strana 28–31

Světové dědictví s příběhy

Strana 32–35

Světové dědictví s cyklistickými tetrymi

Strana 36–37

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

stradící a vášní

Bohaté nálezy, především stříbra, cínu, kobaltu a uranu, utvářely krušnohorský region a současně připravovaly cestu pro průkopnické objevy a vynálezy, jež významně ovlivnily vývoj jiných hornických regionů po celém světě. Hornictví umožnilo vznik mnoha vynálezů v oblasti hornictví, které mají trvalou hodnotu, např. ehrenfriedersdorfská pumpa (Ehrenfriedersdorfer Kunstgezeug, 1540), stoupovny (Nasspochwerke, 1507), nebo rozsáhlý systém pro přívod pohonné vody do dolů (od roku 1558). Celosvětový vliv byl ještě navíc podpořen výjimečnými literárními díly pocházejícími z Krušných hor. K nim patří první tištěná kniha o hornictví od Ulricha Rühleina von Calw (1505) „De re metallica“ a další spisy od Georgia Agricoly nebo kniha „Sylvicultura oeconomica neboli hospodářská zpráva a návod k pěstování divokých stromů“ od Hanse Carla von Carlowitz, který je považován za otce udržitelného lesního hospodářství. Hornictví v Krušných horách bylo pod státním dohledem, a proto mělo vliv na všechny společenské složky. Rozhodující úlohu zde hrály rané horní řády. Okolo roku 1300 byl vytvořen první horní řád ve Freibergu. Základem pro další části

horního práva v německy mluvící oblasti se stal Annaberský horní řád, vydaný v roce 1509. V horním řádu byla zakotvena práva na svobodu horníků a důležitá zásadní rozhodnutí v ekonomických a technických záležitostech, o kterých rozhodovala a na něž dohlížela hornická (báňská) správa. Kromě toho byl v roce 1520 v Jáchymově vyražen první stříbrný tolar a na dlouhá léta se stal vzorem pro měnový systém mnoha evropských zemí. Tyto tolarý jsou navíc považovány za předchůdce dnešního dolaru. V roce 1765 byla zřízena hornická akademie Bergakademie Freiberg, jež se stala vrcholnou institucí v zajištění vzdělání budoucích horníků. Hornická akademie je tak nejstarším stávajícím vzdělávacím zařízením pro montánní vědy na světě.

STŘÍBRO Mezi lety 1460 a 1560 vzrostlo množství stříbra vytěženého v Sasku a Česku o 600 %. Krušné hory se tak dostaly na vedoucí pozici světového trhu.

KOBALT Z továren na kobalt založených v letech 1641/49 vznikl kartel pro výrobu kobaltové modří, který kontroloval evropský trh s kobaltovou modří déle než sto let.

Cín Mezi 14. a 16. stoletím konkurovala čas od času krušnohorská produkce cínu dokonce Cornwallu v jihozápadní Anglii, který byl až do druhé poloviny 19. století světovým producentem cínu číslo jedna.

ŽELEZO Železo bylo nepostradatelnou surovinou pro výrobu strojů a nástrojů. S razantním vývojem těžby stříbra a četným zakládáním měst se jeho význam ještě zvětšil. Nová produkce bílého plechu v tomto regionu v 17./18. století dala nové impulzy těžbě a zpracování železné rudy.

URAN Vybrané nejdůležitější hornické krajiny těžby uranu dokládají názorně významnou úlohu, kterou v těžbě uranu Krušné hory zastávaly.

SASKÉ KOMPONENTY

(STŘÍBRO) 1-DE Stříbrné doly z období vrcholného

středověku Dippoldiswalde: Mimořádné archeologické pozůstatky podzemního stříbrného dolu na jeho původním místě z konce 12. a počátku 13. století jsou výjimečným svědectvím středověkých hornických technologií.

(CÍN) 2-DE Montánní krajina Altenberg-Zinnwald:

Vynikající příklad mnohavrstvé hornické krajiny poznamenané těžbou cínu, díky kterému je možné doložit dobývání různých ložisek cínové rudy, průkopnické systémy vodního hospodářství a nové technologie úpravy rudy od 15. století.

(CÍN) 3-DE Úzce spojená komponenta

Správní jednotka Lauenstein: Je nejen dobrým příkladem osidlování přeshraničního regionu východního Krušnohoří, ale také příkladem sasko-českého spojení a panské těžby cínu ve městě Cínovci.

(STŘÍBRO) 4-DE Montánní krajina Freiberg:

Vynikající svědectví převládajícího vlivu těžby stříbra. Na tomto místě začala první velká stříbrná horečka v regionu. V krajině se nacházejí mimořádně komplexní doklady těžby stříbra a jejího vývoje, který probíhal téměř nepřetržitě od 12. až do 20. století.

(STŘÍBRO) 5-DE Hornická krajina Hoher Forst:

Pozoruhodné archeologické pozůstatky těžby stříbra ze 14. a 15. století spolu s opevněným sídlištěm z pozdějšího středověku jsou vynikajícím svědectvím osídlení ovlivněného hornictvím, a to již v první fázi těžby, a rovněž toho, jaký vliv na hornickou činnost měl panovník daného území.

(KOBALT) 6-DE Hornická krajina Schneeberg:

Zachovalé hornické památky jsou vynikajícím svědectvím vedoucí úlohy Krušnohoří v oblasti těžby a zpracování kobaltové rudy od 17. do 18. století. Horní město Schneeberg sice bylo založeno v souvislosti s těžbou stříbra, ale za svou současnou barokní podobu vděčí těžbě kobaltu.

(KOBALT) 7-DE Schindlerova továrna na modrou barvu:

Je mimořádně zachovalým příkladem huti a horní továrny, která od 17. do 19. století vyráběla kobaltovou modř. Celý výrobní komplex a sociální a administrativní infrastruktura se zachovaly v téměř kompletním stavu.

(STŘÍBRO) 8-DE Montánní krajina Annaberg-Frohnau:

Město Annaberg se roku 1496 stalo prvním naplánovaným horním městem v regionu, a to z důvodu bohatých stříbrných nalezišť v důlní krajině Frohnau. Technologické komplexy na povrchu i v podzemí dokumentují ve středním Krušnohoří přechod od těžby stříbra až k získávání kobaltu, a dále těžbu vizmutových (bismutových), kobaltových a niklových rud v 18. století, a nakonec těžbu uranu v poslední hornické periodě.

(STŘÍBRO) 9-DE Hornická krajina Pöhlberg:

Z dolů na Pöhlbergu se postupně staly jedny z nejdůležitějších dolů na těžbu stříbra a mědi v regionu. Zde vytěžené měděné rudy s obsahem stříbra se zpracovávaly v komplexu vycezovací huti Grünthal (14-DE), který od roku 1550 rovněž vlastnila podnikatelská rodina Uthmannových.

(CÍN) (URAN) 10-DE Hornická krajina Buchholz:

Hornická krajina na jihozápad od města Buchholz je svědectvím těžby cínu od 15. do konce 18. století uprostřed krajiny s těžbou stříbra. Těžební aktivity vedly v roce 1501 k založení horního města „St. Katharinenberg im Buchholz“, které nakonec konkurovalo sousednímu hornímu městu Annaberg.

(STŘÍBRO) 11-DE Historické staré město Marienberg a s ním spojená (STŘÍBRO) 12-DE Hornická krajina Lauta:

Horní město Marienberg je mimořádným svědectvím plánovaného postaveného horního města, jež bylo poprvé založeno ve volné, ještě nezastavěné krajině v bezprostřední blízkosti bohatého a rozmanitého naleziště rud. Urbanistické plánování se opíralo o renesanční předlohu, jež se zde na sever od Alp využila k založení města vůbec poprvé. Jak město Marienberg, tak i hornická krajina jsou dokladem finální fáze rozvoje měst a krajiny v Krušnohoří v souvislosti s těžbou stříbra v 16. století.

(CÍN) 13-DE Hornická krajina Ehrenfriedersdorf:

Zde byl v 16. století vyvinut systém čerpání vody „Ehrenfriedersdorfer Kunstzeug“ (ehrenfriedersdorfská pumpa), který se přibližně 200 let celosvětově využíval jako dominantní technologie k odčerpávání vody z dolů. Důlní krajina je výjimečným svědectvím těžby cínové rudy, která se od 13. století dolovala na Saubergu.

(STŘÍBRO) 14-DE V Komplex vycezozací huti Grünthal:

Huť je díky své zachovalosti vzácným příkladem předprůmyslového, centrálního metalurgického pracoviště. Zařízení sloužilo k úpravě a hutnickému zpracování měděných rud s obsahem stříbra. Z těchto rud se procesem vycezozací získávalo stříbro a měď.

(CÍN) 15-DE Hornická krajina Eibenstock:

Za povšimnutí stojí vysoká hustota probořených šachet, rýžovníckých polí, podzemních a nadzemních důlních budov, zařízení pro zpracování a někdejších příkopů, rovněž archeologických pozůstatků míst pro drcení rudy, výroben uhlí a cest pro dopravu rudy, mezi nimiž se všude nachází malé hospodářské plochy (14. až 19. století).

(ŽELEZO) 16-DE Hornická krajina Rother Berg:

V souvislosti s těžbou stříbra vznikla v regionu velká poptávka po nářadích, zařízeních a výrobcích ze železa. Erlahammer je zachovalým hamrem z období od 17. do konce 19. století.

(URAN) 17-DE Hornická krajina těžby uranové rudy:

Hornická krajina svědčí nejen o vedoucí úloze Krušnohoří v produkci uranu, ale rovněž o (ze světového hlediska jedinečné) velkoplošné dekontaminaci a programu pro obnovu krajiny, který byl zahájen počátkem devadesátých let 20. století. Tento program rovněž nastavil nová mezinárodní měřítka pro obnovu dřívějších důlních oblastí.

ČESKÉ KOMPONENTY**(STŘÍBRO) (URAN) 18-CZ Hornická krajina Jáchymov:**

Jáchymov byl po určité krátké období v 16. století nejdůležitějším územím těžby stříbra v Krušných horách, v Evropě i ve světě. Kromě těžby stříbra je úzce spjat s objevem radioaktivních prvků rádia a polonia (Marie a Pierre Curieovi) a uranové éry z konce 19. a počátku 20. století.

(CÍN) (ŽELEZO) 19-CZ Montánní krajina Abertamy – Boží Dar – Horní Blatná:

Revír s výskytem cínové a železné rudy Bludná a revír Kaff ve Zlatém Kopci, z větší části na českém území Krušných hor, jsou výjimečným dokladem těžby železa v tomto regionu v období od 16. do 20. století. Horní město Horní Blatná je jediným příkladem plánovaně vybudovaného města ze 16. století, které se nenacházelo v blízkosti výskytu stříbrné rudy.

(URAN) 20-CZ Červená věž smrti:

Vzácný příklad zařízení pro úpravu a třídění uranu ukazuje temnou stránku těžby uranu po skončení 2. světové války. V 50. letech 20. století museli političtí vězni nuceně pracovat v zařízeních pro úpravu uranu, a to za nelidských podmínek. Přitom byli vystaveni špatnému zacházení, ale také trvale vysokému záření a kontaminaci radioaktivními látkami.

(CÍN) 21-CZ Montánní krajina Krupka:

Středověké horní město Krupka a přilehlá hornická krajina jsou výjimečným příkladem těžby z různých typů ložisek cínu mezi 13. a 20. stoletím. Krajina se vyznačuje především velkou hustotou důlních děl z pozdního středověku až po časný novověk, jejich členění (velikost a uspořádání těžebních polí) určovalo tehdejší platné horní právo.

(ŽELEZO) 22-CZ Montánní krajina Vrch Mědník

(něm. Kupferberg): Zde se jedná o autentickou hornickou krajinu v centrální části českého Krušnohoří, jež krok za krokem názorně dokumentuje vyhledávání ložisek a získávání železných a měděných rud ze skarnové mineralizace v období mezi 15. a 19. stoletím.

Saské komponenty

- 1 Stříbrné doly z období vrcholného středověku Dippoldiswalde
- 2 Montánní krajina Altenberg-Zinnwald
- 3 Správní jednotka Lauenstein
- 4 Montánní krajina Freiberg
- 5 Hornická krajina Hoher Forst
- 6 Montánní krajina Schneeberg
- 7 Schindlerova továrna na kobaltové barvy
- 8 Montánní krajina Annaberg-Frohnau
- 9 Hornická krajina Pöhlberg
- 10 Hornická krajina Buchholz
- 11 Historické centrum Marienbergu
- 12 Hornická krajina Lauta
- 13 Hornická krajina Ehrenfriedersdorf
- 14 Areál vycezovací huti Grünthal
- 15 Hornická krajina Eibenstock
- 16 Hornická krajina Rother Berg
- 17 Hornická krajina – těžba uranové rudy

České komponenty:

- 18 Hornická krajina Jáchymov
- 19 Hornická krajina Abertamy – Boží Dar – Horní Blatná
- 20 Rudá věž smrti
- 21 Hornická krajina Krupka
- 22 Hornická krajina Vrch Mědník (Kupferberg)

Přidružené objekty na saské straně:

- 1 Automobilové závody Elite
- 2 Porcelánka Kahla, pobočný závod Freiberg
- 3 Lovecký zámeček Augustusburg
- 4 Vápenka Lengefeld
- 5 Vodní kanál Grüner Graben Pobershau
- 6 Památky uměleckého řemesla v Seiffenu
- 7 Papírna Niederzönitz
- 8 Geotop Roter Kamm
- 9 Železárna Schmalzgrube
- 10 Důl St. Andreas / Důl Weiße Erden Zeche
- 11 Panský dům Auerhammer
- 12 Továrna na přístroje a výrobky ze stříbra Wellner
- 13 Schneeberský plavební kanál
- 14 Geotop Roter Kamm
- 15 Zámek Schwarzenberg
- 16 Hlavní správa společnosti Wismut v Chemnitzu
- 17 Hornická nemocnice v Erlabrunnu
- 18 Památník těžby černého uhlí Oelsnitz/Krušn.

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

s duchem hor

Fascinující horní města a nádherné kostely

S nálezem ložisek stříbra přicházelo do Krušných hor postupně i bohatství a do regionu mířilo stále více lidí. Aby mohli noví obyvatelé, horníci a příslušná správa sídlit blízko ložisek nerostného bohatství a aby se podpořilo rychlé osidlování, byla nově zakládána horní města se zvláštními právy a daňovými úlevami. Více než třicet těchto horních měst bylo založeno v Krušných horách. Svědectvím tohoto blahobytu – a vděčnosti zemských knížat i horníků – jsou impozantní a často bohatě vyzdobené halové kostely v nově vzniklých horních městech.

V kostele sv. Anny ve městě Annaberg-Buchholz (1499–1525) je na hornickém oltáři vyobrazeno, jak se začátkem 16. století vyvíjelo hornictví v regionu. Kromě legendy o tom, jak Daniel Knappe objevil první stříbro, zobrazuje malba i technologii hornických pracovních postupů, různé profesní skupiny a rovněž krajinu Krušnohoří, výrazně ovlivněnou hornictvím. Přímo na annaberském tržišti se nachází hornický kostel Panny Marie, zřízený z pověření místního bratrstva a horníků annaberského revíru pro účely hornických pobožností. Náklady na stavbu byly uhrazeny převážně z pravidelných drobných poplatků hornického bratrstva. Hornické jesličky umístěné v tomto kostele jsou naprosto výjimečným pokladem.

Freiberský dóm v historickém městském jádru Freibergu má bohatou výbavu, mj. tulipánovou kazatelnu, varhany Gottfrieda Silbermanna a zlatou bránu.

V takzvaném Hornickém dómu ve Schneebergu, neboli kostele sv. Wolfganga, mohou návštěvníci obdivovat oltář Lukase Cranaicha staršího.

Kousek italské renesance najdeme v jedinečném městském komplexu Marienbergu. Jeho pravidelný půdorys, ústřední čtvercové tržiště a pravouhlý systém ulic mají typické znaky „ideálního města“. Nedaleko od tržiště na sebe poutá pozornost pozdně gotický kostel Panny Marie, památka na dobu rozkvětu těžby stříbra. Téměř současně vznikla mezi lety 1529 a 1533 tři nová horní města: Abertamy, Boží Dar a Horní Blatná. Horní Blatnou a Boží Dar založil saský kurfiřt Johann Friedrich na „zelené louce“ a k Českému království byly připojeny teprve roku 1546. I dnes zvou historická centra měst a nádherné stavby k procházkám a zastavením.

SCHNEEBERG

www.schneeberg.de

SCHWARZENBERG

www.schwarzenberg.de

ANNABERG-BUCHHOLZ

www.annaberg-buchholz.de

FREIBERG

www.freiberg.de

MARIENBERG

www.marienberg.de

OLBERNHAU

www.olbernhau.de

DIPPOLDISWALDE

www.dippoldiswalde.de

ALTENBERG

www.altenberg.de

JÁCHYMOV/ČESKÁ REP.

www.mestojachymov.cz

HORNÍ BLATNA/ČESKÁ REP.

www.horni-blatna.cz/de

BOŽÍ DAR/ČESKÁ REP.

www.bozi-dar.eu/de

KRUPKA/ČESKÁ REPUBLIKA

www.krupka-mesto.cz

Jedinečné kulturní poklady

Bohatá historie a kultura hornického regionu Erzgebirge/Krušnohoří se zrcadlí nejen v impozantních a bohatě zdobených halových kostelích, ale také v muzeích, zámcích a na výstavách horních měst. V zámku Freudenstein (Freiberg) září umělecká díla přírody: minerály mezinárodně známé sbírky terra mineralia, kterou shromáždila švýcarská občanka Erika Pohl-Ströher.

Jako tajný tip můžeme stále doporučit MiBERZ v zámku Dippoldiswalde. Zde jsou vystavené archeologické nálezy ze 12. století, jedinečné z celoevropského hlediska. Mimořádným exponátem je originální zachovalý vrátek z počátku těžby stříbra v Krušných horách.

Skoro stejně staré jsou i počátky zámku Lauenstein. Na krátkou cestu 800 let starou historií Saska zve návštěvníky renesanční zámek Lauenstein. Skoro tři sta let byl zámek Lauenstein ve vlastnictví šlechtické rodiny pánů z Bünau, která se významně podílela na rozvoji hornictví v saské části Krušných hor.

„Spočítejte to podle Adama Riese“ – v někdejší počtářské škole Adama Riese se dnes nachází muzeum, kde se objasňuje nejen jeho dílo „Rechnung auff der Linien und Federn“ v překladu Počítání na liniích a perem (tj. písemně). V klenotnici muzea jsou vystavena i originální vydání jeho početnic.

Muzeum „Huthaus Einigkeit“ v Brand-Erbisdorfu, Perla Casturum v zámku Schwarzenberg a Museum sächsisch-böhmisches Erzgebirge (Muzeum sasko-českého Krušnohoří) v hornickém špýcharu v Marienbergu působivě vykreslují historii hornického regionu Erzgebirge/Krušnohoří. V městském muzeu v Jáchymově se mohou návštěvníci seznámit s historií vzniku dolaru. Ve velkém počtu se zde od roku 1520 razily tzv. Joachimstaler (stříbrné jáchymovské toлары), které tak významně přispěly k rozvoji evropského a později i světového měnového systému.

Osterzgebirgsmuseum (Muzeum východního Krušnohoří)

Schloss (zámek) Lauenstein
Stadtteil (městská část)
Lauenstein
01778 Altenberg
Tel. +49 (0) 35054 25402
www.schloss-lauenstein.de

terra mineralia

Schloss (zámek) Freudenstein
Schloßplatz 4
09599 Freiberg
Tel. +49 (0) 3731 394654
www.terra-mineralia.de

Adam-Ries-Museum (Muzeum Adama Riese)

Johannisgasse 23
09456 Annaberg-Buchholz
Tel. +49 (0) 3733 429086
www.adam-ries-bund.de

Muzeum „Huthaus Einigkeit“

Jahnstraße 14
09618 Brand-Erbisdorf
Tel. +49 (0) 37322 50699
www.brand-erbisdorf.de

Perla Casturum Schloss (zámek) Schwarzenberg

Obere Schloßstraße 36
08340 Schwarzenberg
Tel. +49 (0) 3774 23389
www.perlacasturum.de

MiBERZ – Museum für mittelalterlichen Bergbau im Erzgebirge

(Muzeum středověkého
hornictví v Krušnohoří)
Kirchplatz 8
01744 Dippoldiswalde
Tel. +49 (0) 3504 612629
www.miberz.de

Museum Sächs.-Böhm. Erzgebirge im Bergmagazin Marienberg

(Muzeum sasko-českého
Krušnohoří v hornickém
špýcharu v Marienbergu)
Am Kaiserteich 3
09496 Marienberg
Tel. +49 (0) 3735 6681290
www.marienber.de

Schloss (zámek) Augustusburg

09573 Augustusburg
Tel. +49 (0) 37291 3800
www.die-sehenswerten-drei.de

Městské muzeum Jáchymov

nám. Republiky 37
362 51 Jáchymov,
Česká republika
Tel. +420 736 754 831
<http://www.bozi-dar.eu/cz/muzeum-jachymov>

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

s cestou do hlubin

Klenotnice v podzemí

S prvními nálezy stříbra v r. 1168 u dnešního města Freiberg začala hornická činnost v regionu. Těžilo se tu nejen stříbro, cín, kobalt, železo a uran, ale i další nerosty jako kaolin, vápno a černé uhlí. Četné návštěvní doly ukazují různé metody těžby rud, těžkou práci v podzemí, ale také vynalézavost horníků.

V návštěvním dole Zinngrube Ehrenfriedersdorf je možné vidět zrekonstruované vodní kolo takzvané ehrenfriedersdorfské pumpy (Ehrenfriedersdorfer Kunstzeug) v originální podzemní komoře s kolem. Tato pumpa řešila problémy s odvodňováním hlubších oblastí v dole a více než dvě stě let bylo dominantní technologií pro čerpání vody.

Ve stříbrném dole Reiche Zeche ve Freibergu je možné sledovat stopy hornictví od středověku až do současnosti, a dokonce i s ohledem na budoucnost. Kde kdysi horníci kutali stříbro, se dnes učí a bádají studenti a vědci.

Současný návštěvní důl Zinnwald byl jedním z nejvýznamnějších ložisek cínu. Po staletí zde probíhala přeshraniční těžba mezi Saskem a Českem. Rozměry jednotlivých porub a štol v cínovém dole jsou výjimečné.

Ve štolě Johannes nedaleko Zlatého Kopce jsou k vidění 60 x 20 m velké poruby s výškou od 10 do 20 metrů.

Ve štolě Markus-Röhring ve Frohnau mohou návštěvníci vidět působivá svědectví z období těžby stříbra, kobaltu a uranu.

Přímo ve starém městě Annaberg-Buchholz zve hosty k návštěvě stříbrný důl „Im Gößner“.

Besucherbergwerk (Návštěvní důl) „Vereinigt Zwitterfeld zu Zinnwald“

Goetheweg 8
01773 Altenberg
Tel. +49 (0) 35056 31344
www.besucherbergwerk-zinnwald.de

Silberbergwerk (Stříbrný důl) Freiberg / Himmelfahrt Fundgrube Freiberg (důl Nanebevzetí Panny Marie) / Alte Elisabeth (Stará Alžběta)

Fuchsmühlenweg 9
09599 Freiberg
Tel. +49 (0) 3731 394571
www.silberbergwerk-freiberg.de

Zinngrube (Cínový důl) Ehrenfriedersdorf

Am Sauberg 1
09427 Ehrenfriedersdorf
Tel. +49 (0) 37341 2557
www.zinngrube.de

Besucherbergwerk (Návštěvní důl) „Markus- -Röhring-Stollen“ Frohnau

Sehmatalstraße 15
09456 Annaberg-Buchholz
OT Frohnau
Tel. +49 (0) 3733 52979
www.roehling-stolln.de

Krušnohorské muzeum se stříbrným dolem „Im Gößner“

Große Kirchgasse 16
09456 Annaberg-Buchholz
Tel. +49 (0) 3733 23497
www.annaberg-buchholz.de/erzgebirgsmuseum

Pferdegöpel auf dem Rudolph- schacht (Koňský žentour na Rudolfově šachtě)

Lauter Hauptstraße 12
09496 Marienberg
Tel. +49 (0) 3735 608968
www.marienberg.de

Štola Johannes

Boží Dar /
Česká republika
Tel. +420 603 539 020
www.stolajohannes.cz/de

Štola Starý Martin / návštěvní důl

417 42 Krupka /
Česká republika
Tel. +420 724 260 711
www.krupka-mesto.cz

Štola č. 1

Jáchymov /
Česká republika
Tel. +420 601 289 121
www.bozidar.cz/de/natur/berglandschaft

Důl Mauritius se štolou Kryštof

Abertamy /
Česká republika
Tel. +420 608 205 940
www.dulmauritius.cz/de

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

s velkým ohlasem

Vynalézavost světové úrovně

O tom, jak velká byla vynalézavost horníků, a jak zajímavým místem bylo Krušnohoří pro mnohé vědce a učence, svědčí i průkopnické vynálezy a inovace technologií, které mají svůj původ v hornickém regionu Erzgebirge/Krušnohoří, dosáhly však světového významu.

Prádlo IV v Hornickém muzeu v Altenbergu je svědectvím metody mokrého drcení, vyvinuté v Krušných horách v 16. století. Tím se výrazně zlepšila výnosnost při úpravě méně hodnotných cínových rud.

Procesem vycezování bylo možné získávat stříbro z měděných rud obsahujících stříbro. Vycezovací huť Olbernhau je jediným dochovaným příkladem takové tavírny v Evropě. Zde vyrobenou grünthalskou střešní mědi byly pokryty např. takové budovy, jako jsou vídeňský Stephansdom nebo hotel Adlon v Berlíně.

Stoupovna „Siebenschleher Pochwerk“ patří k nejdůležitějším památkám těžby kobaltu. Výroba kobaltové modři byla důležitá zejména pro míšeňský porcelán. Kobaltová modř byla v 17. a 18. století světově žádanou exportní surovinou.

Ve frohnauském hamru u města Annaberg-Buchholz. byla až do roku 1502 umístěna mincovna nově založeného města Annaberg. Až do roku 1904 se zde zpracovávalo stříbro, měď a železo.

Papírna Zwönitz je jednou z nejlépe dochovaných papíren v Německu a vzácným příkladem výroby papíru jako dodavatelského průmyslu pro hornictví v 16. století. Do roku 1873 se zde vyráběl ruční papír.

V reprezentativním památném komplexu vápenky Lengefeld se v pecích páčil vápenec, který se využíval v okolních horních městech a rovněž při stavbě loveckého zámku Augustusburg. Kurfiřt August I. Saský nechal v roce 1568 založit na kopci Schellenberg svůj lovecký zámek Augustusburg. Zásobování vodou bylo možné kvůli vysoké poloze zajistit pouze za použití hornických technik. Původní 130 metrů hlubokou studnu na dvoře můžete ještě dnes obdivovat při prohlídce zámku Augustusburg.

Muzeum Saigerhütte Olbernhau

In der Hütte 10
09526 Olbernhau
Tel. +49 (0) 37360 73367
www.olbernhau.de

Bergbaumuseum (Hornické muzeum) Altenberg

Mühlenstraße 2
01773 Altenberg
Tel. +49 (0) 35056 31703
www.bergbaumuseum-altenberg.de

Siebenschleher Pochwerk (stoupovna)

Lindenauer Straße 22
08289 Schneeberg
Tel. +49 (0) 3772 22636
www.museum-schneeberg.de

Technisches Museum (Technické muzeum)

„Frohnauer Hammer“ (Frohnauský hamr)
Sehmatalstraße 3
09456 Annaberg-Buchholz
OT Frohnau
Tel. +49 (0) 3733 22000
www.annaberg-buchholz.de/hammer

Schloss (zámek) Augustusburg / Brunnenhaus (Studniční dům)

09573 Augustusburg
Tel. +49 (0) 37291 3800
www.die-sehenswerten-drei.de

Technisches Museum Papiermühle (Technické muzeum papírna)

Niederzwoñitzer Str. 62a
08297 Zwönitz
Tel. +49 (0) 37754 2690
www.zwoenitz.de

Bergbaumuseum Oelsnitz/Erzgeb. (Hornické muzeum Oelsnitz v Krušnohoří)

Pflockenstraße 28
09376 Oelsnitz/Erzgebirge
Tel. +49 (0) 37298 93940
www.bergbaumuseum-oelsnitz.de

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

se soustružením

Staré řemeslo a živoucí tradice

Hornictví tu udávalo dlouho tón. Těžba a s ním spojené bohatství po staletí ovlivňovalo umění v Krušnohoří. Byla také ústředním motivem sakrálního i světského umění. Z hornictví se ale také vyvinuly vánoční tradice a umělecká řemesla Krušných hor, stejně jako zvyky a obyčeje, které jsou živé dodnes. Když začal koncem 16. století klesat výskyt rud a nakonec už k obživě nestačil, využívali horníci své odborné znalosti při zpracování kamene a dřeva. Tyto řemeslné činnosti, zejména v oboru řezbářství, jim zajistily dodatečný příjem. Obyvatelé Krušnohoří si stále ještě předávají z generace na generaci své jedinečné řemeslné techniky, jako je např. ze světového hlediska jedinečná výroba zvířátek z vysoustružených obručí (Reifendrehen) nebo vyřezávání dřevěných stromečků s hoblinami (Spanbaumstechen). Ke světově jedinečným zvykům a tradicím, které mají své kořeny v hornictví, patří například výroba obloukových svícňů (Schwibbogen), vyřezávaných modelů s vánočním motivem (Weihnachtsberge), pyramid, přenosných miniaturních modelů dolů (Buckelbergwerke) a kouřících panáčků (Räuchermännchen).

Impozantní rozmanitost postav od andělíčků, horníků, louskáčků a figurek z těsta, až po úžasné hračky vystavuje Manufaktura snů ve městě Annaberg-Buchholz. Vystavované objekty shromáždila, stejně jako je tomu ve Freiberském muzeu Terra mineralia, švýcarská občanka Erika Pohl-Ströher. Více než tisíc atraktivně představených exponátů ze čtyř různých století vypráví o hornictví, krušnohorských Vánocích a někdejších životě obyvatel Krušnohoří.

Ke slávě Seiffenu, nazývanému též „Německá bedna s hračkami“, výrazně přispěla též výroba zvířátek z vysoustružených dřevěných obručí (prstenců), tedy jedinečná krušnohorská výrobní metoda nazývaná „Reifendrehen“. V krušnohorském Muzeu hraček Seiffen se skanzenem můžete i dnes tuto starou techniku obdivovat. Dovnitř, ven, křížem – zní to jednoduše, a přece jsou výsledkem velmi jemné krajky. Počátkem 16. století byly paličkované krajky žádanou ozdobou oděvů. Díky hornictví rychle rostl i blahobyt zdejších lidí, a paličkování se tak vyvíjelo paralelně s hornictvím. Staré řemeslo paličkování je možné stále ještě obdivovat ve frohnauském Hamru. Můžete tu dokonce nahlížet krajkářce při práci přes rameno. V Muzeu pro hornické lidové umění ve Schneebergu jsou rovněž k vidění působivé krajkářské práce.

Erzgebirgisches Spielzeugmuseum Seiffen (Krušnohorské muzeum hraček se skanzenem)
Hauptstraße 73
09548 Kurort Seiffen/Erzgeb.
Tel. +49 (0) 37362 17019
www.spielzeugmuseum-seiffen.de

Manufaktur der Träume (Manufaktura snů)
Annaberg-Buchholz
Buchholzer Straße 2
09456 Annaberg-Buchholz
Tel. +49 (0) 3733 19433
www.annaberg-buchholz.de/manufaktur-der-traeume

Museum für bergmännische Volkskunst (Muzeum hornického lidového umění)
Obere Zobelgasse 1
08289 Schneeberg
Tel. +49 (0) 3772 22446
www.museum-schneeberg.de

Technisches Museum „Frohnauer Hammer“ (technické muzeum „Frohnauský hamr“)
Sehmatalstraße 3
09456 Annaberg-Buchholz
OT Frohnau
Tel. +49 (0) 3733 22000
www.annaberg-buchholz.de/hammer

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

s hornickou taktovkou

Za vším stojí hornictví

Právě tady bije srdce krušnohorských Vánoc – to když horními městy pochodují hrdí muži ve slavnostních stejnokrojích. Do vánoční atmosféry Krušných hor láká návštěvníky každoročně více než patnáct hornických přehlídek za doprovodu hornických kapel. Kořeny mnohých hornických tradic bychom našli v náboženství. Dodnes se to odráží ve zbožnosti zdejších obyvatel, ve vánočních zvycích, ale i v hudbě a umění. Hornické stejnokroje byly vytvořeny podle historických předloh. Jejich vzhled, vybavení a barva umožňují zařazení jejich nositelů do příslušného revíru, historického období i do konkrétní pracovní funkce v rámci saské hornické činnosti. Tyto přehlídky byly organizovány v horních městech ve slavnostních dnech na znamení poslušnosti a na počest státních hodnostářů. Hornické přehlídky organizují obyvatelé Krušnohoří dodnes, aby tuto kulturní tradici udrželi i nadále. Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří je mimořádným svědectvím o dalekosáhlém vlivu hornictví na všechny společenské oblasti, který je patrný i v nehmotném rozměru živých tradic, nápadů a představ krušnohorské kultury.

V horních městech se vánoční trhy zpravidla zahajují tradičním roztočením pyramidy, které se koná většinou o 1. adventním víkend. I malé obce zvou na své vánoční trhy k ochutnávce svařáku a čočkové polévky.

Všechny termíny hornických přehlídek a vánočních trhů najdete na adrese:

www.erzgebirge-tourismus.de/weihnachtszeit

Hornické přehlídky však nejsou vyhrazené jen pro čas Vánoc. U nás v Krušných horách hornické a hutnické obyčeje s velkou vášní a nadšením stále udržujeme a zachováváme. Hornické přehlídky se konají při mimořádných událostech. Každoročně 22. července, tedy v Den boje horníků, vzpomínáme na stávkou schneebergerských havířů z roku 1496 za vyšší platy. Provozovatelé stříbrných dolů se tehdy pokusili snížit týdenní mzdu havířů z deseti na devět grošů, aby tak dokázali pokrýt rostoucí náklady na výrobu. Horníci se dokázali úspěšně ubránit. V roce 1498, po opakovaném pokusu těžařů zkrátit týdenní mzdu, vytáhli horníci s vlajkou horního bratrstva a obsadili blízký Wolfsberg. Pod tímto tlakem těžaři od svého rozhodnutí upustili a horníci se vrátili do města. Protože to byli pokorní a zbožní lidé, jejich první cesta vedla na děkovnou mši do kostela. Od těch dob byla dni stávkou ve Schneebergu věnována při zvláštních příležitostech vzpomínka slavnostními bohoslužbami a hornickými průvody. V roce 1665 pak kurfiřt Johann Georg II. prohlásil den stávkou, tedy 22. červenec, dnem pracovního volna. Dodnes se v tento den koná ve Schneebergu hornická přehlídka s více než 600 účastníky a hornickou bohoslužbou v tzv. Hornickém dómu sv. Wolfganga. Na závěr bohoslužby na náměstí vyhrávají krušnohorské hornické pochody. Město Freiberg zve každoročně v neděli posledního červnového víkendu k objeování historie stříbrného města během oslav hornického města. Součástí oslav je i tradiční hornická přehlídka.

BERGPARADISEN

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

s příběhy

Po stopách skrytých pokladů

Půvab a historii starých horních měst nejlépe poznáte při prohlídkách měst. Dozvíte se zde mnoho zajímavostí o historii, pamětihodnostech i tradicích. Uslyšíte přitom vyprávění nejruznějších historek a vaši pozornost jistě upoutají i některé na první pohled skryté zajímavosti.

Ale i mimo horní města s sebou turističtí průvodci rádi vezmou své hosty na prohlídku krušnohorské přírody a zvláštností této hornické kulturní krajiny. Nabídka přitom sahá od romantické prohlídky s lucernami nebo výpravy za měsíčního svitu, přes speciální túry s tematikou hornictví nebo geologie Krušných hor. Turističtí průvodci také nechávají svým vyprávěním ožít krušnohorské mýty a legendy.

Speciální nabídka vybraných túr s průvodcem na vás vždy čeká během turistických týdnů v Krušných horách. Tyto túry probíhají vždy na jaře, v létě a také v zimě. Hustě zasněženou jedinečnou kulturní krajinou Krušných hor se pak vyrazí na sněžnicích nebo běžkách. Podél turistických cest nebo hornických naučných stezek lze i dnes objevovat mnoho dochovaných svědků hornictví. V lesích je možné spatřit haldy a závaly šachet dolů nebo dosud zachovalé systémy pro řízení vody a vodní příkopy.

Termíny a nabídky naleznete na adresách:

www.erzgebirge-tourismus.de/wanderwochen

www.erzgebirge-tourismus.de/gefuehrte-wanderungen

www.erzgebirge-tourismus.de/bergstadtgefluester

SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

s cyklistickými tretrami

Přes hory a dolů

Čerstvý vzduch, pohyb, svoboda! Kdo rád jezdí na kole, Krušné hory si zamiluje. Krušnohorské cyklostezky nabídnou každému ten správný zážitek: poklidně podél říčních toků, rekreačně s rodinou po krásných stezkách nebo se zapojením všech svalů zdolávat kopce.

Hornický region zkrátka nabízí pro rozmanité výlety na kolech opravdu skvělé podmínky. Dálkové cyklostezky a okružní túry vedou idylickými údolími a nedotčenou přírodou. Odměnou jsou jedinečné výhledy na hřeben Krušných hor a krásu krušnohorských horních měst.

Mnoho z těchto stezek vede i skrz součásti regionu světového kulturního dědictví a zvou k odpočinku v horních městech a jejich kulturních pokladech. Ale i v přírodě je možné objevit mnoho svědků 800 let staré hornické tradice Krušných hor. Stezky jako Zschopautalradweg, Mulderadweg anebo Flöhatalradweg vedou podél řek regionu a jsou ideální pro cykloturistiku.

Hraniční zážitky v sasko-českých Krušných horách je možné prožít na kole podél krušnohorské magistrály (170 km na české straně) a dálkové cyklostezce Radfernweg Sächsische Mittelgebirge (250 km na německé straně).

Opravdovou výzvou pro cyklisty jsou trasy Stoneman Miriquidi. 292 km skrz dvě země, 13 náročných ramp a 4 900 výškových metrů mezi staletou hornickou tradicí a výzvou v podobě vrcholového sportu Krušnými horami - to je Stoneman Miriquidi Road. Trasa Stoneman Miriquidi MTB vede hlubokými lesy Krušných hor. 162 kilometrů dlouhá okružní stezka z Oberwiesenthalu a zpět je výzvou pro každého - přes devět nejvyšších vrcholů sasko-českého Krušnohoří (z toho jsou tři vrcholy na české straně). Celkem 4 400 výškových metrů čeká na to, až je v sedle horského kola překonáte.

www.erzgebirge-tourismus.de/radfahren/
www.stoneman-miriquidi.com
road.stoneman-miriquidi.com

ERZAppAktiv

Váš mobilní průvodce po Krušnohoří

Aplikace ERZAppAktiv, která je zdarma k dispozici pro iOS a Android, je ideálním parťákem na aktivní výpravy a túry. Umožní vám zobrazení tras pro zimní i letní aktivity, ale i jejich individuální plánování. V aplikaci se ale nezapomíná ani na pamětihodnosti, možnosti ubytování a kulinářské požitky.

Nebo na www.erzgebirge-tourismus.de/erzappaktiv

